

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης – ανάκτησης. Αιτιολογία δημοσιονομικής διόρθωσης – ανάκτησης. Έννοια μη επιλέξιμης δαπάνης. Εισκομισθέντα υλικά από ανάδοχο κατά την εκτέλεση δημοσίου έργου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΤΜΗΜΑ Ι

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 7 Μαρτίου 2017, με την εξής σύνθεση: Μαρία Αθανασοπούλου, Προεδρεύουσα Σύμβουλος κωλυομένης της Αντιπροέδρου, Προέδρου του Ι Τμήματος, Σωτηρίας Ντούνη, Ευαγγελία Σεραφή και Κωνσταντίνος Κρέπης, Σύμβουλοι, Χρυσούλα Μιχαλάκη και Ελένη Νικολάου, Πάρεδροι, με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Ευάγγελος Καραθανασόπουλος, ως νόμιμος αναπληρωτής του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Θεοδώρα Τακιτζίδου, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Ι Τμήματος.

Για να δικάσει την από ... έφεση της ..., που παραστάθηκε διά των πληρεξουσίων της δικηγόρων Μαριάνθης Παπάνη (ΑΜ ΔΣΑ 18322) και Γεωργίου Αρβανίτη (ΑΜ ΔΣΑ 5866).

Κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Παναγιώτη Λαμπρόπουλου.

Με την έφεση αυτή η εκκαλούσα επιδιώκει να ακυρωθεί η .../17.10.2014 απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τους πληρεξουσίους δικηγόρους της εκκαλούσας, οι οποίοι ζήτησαν να γίνει δεκτή η έφεση.

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της έφεσης. Και

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος ανέπτυξε την από 7.3.2017 έγγραφη γνώμη του και πρότεινε την έκδοση προδικαστικής απόφασης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, σε αίθουσα αυτού, με την παρουσία των ως άνω μελών του και της Γραμματέα του, από 1.11.2017 Πελαγίας Κρητικού.

Άκουσε την εισήγηση της Παρέδρου Ελένης Νικολάου.

Αφού μελέτησε τη δικογραφία

Σκέφθηκε κατά το νόμο και

Αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Για την άσκηση της υπό κρίση έφεσης καταβλήθηκε παράβολο (διπλότυπο είσπραξης ...).

2. Με την υπό κρίση έφεση, όπως αυτή αναπτύσσεται με το από 13.3.2017 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ζητείται η ακύρωση της .../17.10.2014 απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών, με την οποία επιβλήθηκε σε βάρος της εκκαλούσας δημοσιονομική διόρθωση - ανάκτηση ποσού 90.325,00 ευρώ, προερχόμενο από χρηματοδότηση της Πράξης «...» (ΟΠΣ ...), που έχει ενταχθεί στον άξονα 07 «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής» στην Περιφέρεια ..., από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και εθνικούς πόρους. Η έφεση έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και εν γένει νομότυπα, επομένως πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να ερευνηθεί, περαιτέρω, ως προς τη νομική και ουσιαστική βασιμότητα των λόγων της.

3. Α. Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1083/2006 του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 2006 «Περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999» (ΕΕ L 210/25 της 31^{ης}.7.2006), θεσπίστηκε, μεταξύ άλλων, ένα αποκεντρωμένο σύστημα εφαρμογής και ελέγχου των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων των διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ταμείου Συνοχής, σύμφωνα με το οποίο η ευθύνη για την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων από ευρωπαϊκούς πόρους Πράξεων, που εντάσσονται στο πλαίσιο εφαρμογής εγκεκριμένων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καθώς και ο έλεγχός τους, ανήκει, κατά πρώτο λόγο, στα κράτη μέλη, τα οποία, μεταξύ άλλων, πρέπει να εξασφαλίζουν ότι χρησιμοποιούν τα Ταμεία κατά νόμιμο και ορθό τρόπο και σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης κατά την έννοια του δημοσιονομικού κανονισμού (σκ. 28 του Κανονισμού), και ότι τα επιχειρησιακά προγράμματα υλοποιούνται ορθά και αποτελεσματικά (σκ. 66 του Κανονισμού). Ειδικότερα, από τα άρθρα 70 και 98 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006, σε συνδυασμό με τα άρθρα 12 έως 25 και 27 έως 38 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Επιτροπής της 8^{ης} Δεκεμβρίου 2006 «για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (Ε.Κ.) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου (...)» (ΕΕ L 371/1 της 27^{ης}/12.2006), συνάγεται ότι τα κράτη μέλη, προκειμένου να εκπληρώσουν την ανωτέρω υποχρέωση, οφείλουν να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η θέσπιση του αναγκαίου νομοθετικού πλαισίου, που εξασφαλίζει την επιτυχή εκτέλεση των επί μέρους ενεργειών, την πρόληψη και δίωξη των παρατυπιών, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ορθότητα των δημόσιων λογαριασμών είτε προληπτικά είτε αποκαταστατικά, μέσω της επιβολής δημοσιονομικής διόρθωσης που συνίσταται στην ακύρωση του συνόλου ή μέρους της παρατύπως διατεθείσας δημόσιας συνεισφοράς του επιχειρησιακού προγράμματος, καθώς και της ανάκτησης των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, που αποσκοπεί περαιτέρω στην άρση των αδικαιολόγητων οικονομικών πλεονεκτημάτων που απέκτησαν οι λήπτες αχρεωστήτως ή παρανόμως διατεθέντων κονδυλίων δημόσιας συνεισφοράς και στην επαναφορά των πραγμάτων στην κατάσταση πριν την καταβολή των κονδυλίων αυτών (πρβλ. ΕΣ 1228, 4629/2014, 91/2012, 3680/2009, 2212/2008 κ.ά.).

Β. Σε εθνικό επίπεδο, οι νόμοι 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (Α 247) και 3614/2007 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013» (Α 267), ρυθμίζουν, μεταξύ άλλων, τα ζητήματα διαχείρισης και ελέγχου των δαπανών, επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων, καθώς και ανάκτησης των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων εθνικών ή κοινοτικών κονδυλίων, κατά την εκτέλεση των συγχρηματοδοτούμενων

έργων. Κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 104 του ν. 2362/1995 και 15, 16 και 29 του ν. 3614/2007 εκδόθηκε η 448/0052/4.3.2011 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών «Σύστημα επιβαλλόμενων από την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (Ε.Δ.ΕΛ) δημοσιονομικών διορθώσεων και διαδικασίες ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού ή/και του προϋπολογισμού των ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την υλοποίηση προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ (στόχοι 1 και 2), του ΕΣΣΑΑΛ 2007 - 2013 και του ΕΟΧ» (Β 686), που ορίζει τα εξής: Στο άρθρο 1, ότι: «Για τους σκοπούς της παρούσας νοούνται ως: Παρατυπία: κάθε παράβαση διάταξης του Κοινοτικού δικαίου ή του Εθνικού δικαίου η οποία προκύπτει από πράξη ή παράλειψη οικονομικού φορέα και η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει το γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τον καταλογισμό στον προϋπολογισμό αδικαιολόγητης δαπάνης. Δημοσιονομική Διόρθωση: Η ακύρωση του συνόλου ή μέρους της Κοινοτικής ή και Εθνικής συμμετοχής σε ένα έργο ή πράξη, στο πλαίσιο της συγχρηματοδότησής του από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2007-2013 η οποία είναι ανάλογη της παράτυπης δαπάνης που διαπιστώνεται. Αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό: Κάθε δαπάνη στην οποία δεν αντιστοιχεί ίσης αξίας παραδοθέν προϊόν, έργο ή υπηρεσία, σύμφωνα με τους όρους της σχετικής σύμβασης ή απόφασης με την οποία αναλήφθηκε η υποχρέωση της δαπάνης. Ανάκτηση: Η επιστροφή των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από τον λαβόντα για μη νόμιμη αιτία (...), στο άρθρο 2, ότι: «Το σύστημα των επιβαλλόμενων δημοσιονομικών διορθώσεων και οι διαδικασίες ανάκτησης των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών (...) εφαρμόζονται από την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (...)», στο άρθρο 3, ότι: «1. Μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου, το όργανο ελέγχου (...) συντάσσει έκθεση προσωρινών αποτελεσμάτων η οποία θεωρείται από (...) και κοινοποιείται στον ελεγχόμενο και στους λοιπούς φορείς (...) προκειμένου να διατυπώσουν εγγράφως τις αντιρρήσεις ή και παρατηρήσεις τους. Μετά την οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων, εφόσον διαπιστώνεται παρατυπία, ο Υπουργός Οικονομικών κατόπιν πρότασης της Ε.Δ.ΕΛ. προβαίνει στην έκδοση απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης, που δύναται να συνιστά και ανάκτηση παρανόμως ή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, με την οποία οι οικείες δαπάνες καταλογίζονται στον λαβόντα και ζητείται η επιστροφή τους (...)», στο άρθρο 5, ότι: «1. Στην απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης αναφέρονται: (α) Ο φορέας ή οι φορείς (φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή δημόσιες υπηρεσίες) στους οποίους επιβάλλονται δημοσιονομικές διορθώσεις και σε περίπτωση ανάκτησης ο φορέας ή οι φορείς (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) από τους οποίους αναζητούνται τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά (...) (ε) Η αναλυτική αιτιολογία της δημοσιονομικής διόρθωσης, με ειδική αναφορά στις διατάξεις που παραβιάστηκαν, καθώς και τον τρόπο παραβίασής τους. Σε περίπτωση ανάκτησης αναφέρεται και η αιτία της επιστροφής του προς ανάκτηση ποσού (...) (η) Η αιτιολογημένη πρόταση για τη συνέχιση ή τη διακοπή της χρηματοδότησης, καθώς και το ύψος αυτής. (...) 2. Η απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης για τις περιπτώσεις ανάκτησης αποτελεί νόμιμο τίτλο βεβαίωσης του χρέους και είναι αμέσως εκτελεστή» και στο άρθρο 6, ότι: «1. Η Απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης που συνιστά ανάκτηση αφορά παράνομη ή αχρεώστητη καταβολή ποσού από φυσικά ή νομικά πρόσωπα (ΝΠΙΔ, ΝΠΔΔ) που ενεργούν με την ιδιότητα του δικαιούχου (...)».

Γ. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι στην περίπτωση που κατά το δημοσιονομικό έλεγχο που πραγματοποιεί η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (Ε.Δ.ΕΛ.) στις χρηματοδοτικές παρεμβάσεις των διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ταμείου Συνοχής, διαπιστωθεί παρατυπία ως προς την

εφαρμογή της ευρωπαϊκής ή εθνικής νομοθεσίας, συντάσσεται σχετική έκθεση προσωρινών αποτελεσμάτων ελέγχου, η οποία, μετά τη θεώρησή της από το αρμόδιο όργανο, κοινοποιείται στον ελεγχόμενο, προκειμένου να διατυπώσει εγγράφως τις τυχόν αντιρρήσεις ή παρατηρήσεις του. Μετά την οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων του ελέγχου και εφόσον συντρέχει παρατυπία, εκδίδεται απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης, δυνάμενη να συνιστά και ανάκτηση των παρατύπων διατεθέντων κονδυλίων, σε βάρος των φυσικών ή νομικών προσώπων που ενεργούν με την ιδιότητα του δικαιούχου, εκείνου δηλαδή που ανέλαβε την ευθύνη υλοποίησης της συγχρηματοδοτούμενης Πράξης (βλ. ΕΣ 183/2016, 1748/2015, πρβλ. 88/2012, 43/2010, 2763/2009, ΔΕΚ C-240/03, σκ. 77, C-500/99, σκ. 30). Απαραίτητο στοιχείο της απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης αποτελεί ο προσδιορισμός της αιτίας επιστροφής του προς ανάκτηση ποσού, η οποία πρέπει να περιέχεται, έστω και συνοπτικά, στο σώμα αυτής, δυνάμενη να συμπληρώνεται, περαιτέρω, με ρητή παραπομπή στην οικεία έκθεση ελέγχου. Η αιτιολογία αυτή πρέπει να είναι ειδική και πλήρης, δηλαδή να περιλαμβάνει, τη νομική αιτία που δικαιολογεί την επιβολή της, δηλαδή το νομικό πλαίσιο στο οποίο στηρίζεται, καθώς και τα ακριβή πραγματικά περιστατικά που συνιστούν παραβίαση των κρίσιμων κανόνων και δικαιολογούν τη μερική ή ολική ακύρωση της δημόσιας συνεισφοράς (πρβλ. ΕΣ 914/2012, 1804, 2787/2011, 1927/2008, Γενικό Δικαστήριο T-81/09 Ελληνική Δημοκρατία κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απόφαση της 13^{ης} Ιουλίου 2011, σκ. 41-42, T-99/09 και T-308/09 Ιταλική Δημοκρατία κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απόφαση της 19^{ης} Απριλίου 2013, σκ. 71, ΔΕΕ C-643/2016 American Express Company κατά The Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury, απόφαση της 7.2.2018, σκ. 73, 74). Η έλλειψη των ανωτέρω στοιχείων καθιστά την απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης ακυρωτέα, λόγω μη νόμιμης αιτιολογίας (βλ. ΕΣ 5185/2015, 2329, 4629/2014, 1796/2011, 2215/2008). Σε περίπτωση που ο υπόχρεος δεν προβεί εκουσίως στην επιστροφή του ποσού της δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης, ακολουθεί η διαδικασία βεβαίωσης του χρέους με τη σύνταξη χρηματικού καταλόγου και την αποστολή του στην οικεία ΔΟΥ. Εξάλλου, η επιλεξιμότητα των δαπανών υλοποίησης της εκάστοτε συγχρηματοδοτούμενης Πράξης είναι έννοια που συναρτάται προς τους όρους του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π.) στο οποίο η Πράξη έχει ενταχθεί, όπως δε συνάγεται από το άρθρο 16 παρ. 6 του ν. 3614/2007 κάθε συγχρηματοδοτούμενη πράξη πρέπει να ικανοποιεί ορισμένα κριτήρια επιλογής για να υπαχθεί σε Ε.Π., η δε υλοποίησή της κατά παράβαση των κριτηρίων καθιστά τις οικείες δαπάνες μη επιλέξιμες. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 56 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 του Συμβουλίου, οι δαπάνες είναι επιλέξιμες για συνεισφορά των Ταμείων αν έχουν πραγματοποιηθεί εντός της καθοριζόμενης στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού περιόδου και αν οι Πράξεις δεν έχουν πραγματοποιηθεί πριν από την ημερομηνία έναρξης της επιλεξιμότητας, οι δε κανόνες επιλεξιμότητας καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, σε συνδυασμό με τις ρυθμίσεις ιδίως των άρθρων 32, 37 και 38 του Τίτλου III «Προγραμματισμός» του προαναφερόμενου Κανονισμού, όπου οριοθετείται και διαγράφεται το ρυθμιστικό πεδίο στο οποίο εκτείνεται το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Προσθέτως, οι δαπάνες που η υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενης Πράξης προκαλεί, απαιτείται, όπως συνάγεται από το συνδυασμό των διατάξεων ιδίως των άρθρων 60 περ. β, 61 περ. β, 62 παρ. 1 περ. δ υποπερ. ii. ομοίως του προαναφερόμενου Κανονισμού και από τις διατάξεις, μεταξύ άλλων, του άρθρου 16 παρ. 6 περ. γ του ν. 3614/2007, να ικανοποιούν και να συμμορφώνονται προς τους κανόνες του κοινοτικού και του εθνικού δικαίου (ΔΕΕ απόφαση 26^{ης} Μαΐου 2016, συνεκδ. C-260/2014, 261/2014, σκ. 37, 45). Από τις

προεκτιθέμενες κανονιστικές παραδοχές παρέπεται ότι στην έννοια των μη επιλέξιμων στο πλαίσιο εκάστου Ε.Π. δαπανών εμπίπτουν όχι μόνο δαπάνες κατά παράβαση των κριτηρίων που τίθενται ειδικά με τα επιχειρησιακά προγράμματα, αλλά και δαπάνες που εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του εθνικού δικαίου και πραγματοποιούνται κατά παράβαση κανόνων του εθνικού δικαίου, η εφαρμογή των οποίων συνέχεται με την υλοποίηση του Ε.Π., χωρίς διόλου να απαιτείται η παράβαση αυτή να στοιχειοθετεί ειδική και ρητά προβλεπόμενη παράβαση όρου του Ε.Π. Ως εκ τούτου, η διαπίστωση μη επιλέξιμης δαπάνης έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή δημοσιονομικής διόρθωσης που συντελείται σε επίπεδο λογαριασμών στην περίπτωση δηλωθείσας, κατά τους ορισμούς του άρθρου 78 παρ. 1 εδ. α του ανωτέρω Κανονισμού, δαπάνης για την οποία η αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά οφείλεται, και περαιτέρω την ανάκτηση της αντίστοιχης δημόσιας συνεισφοράς, σε περίπτωση που η τελευταία καταβλήθηκε.

4. Στο άρθρο 53 παρ. 2, 5 και 6 της Κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων, που κυρώθηκε με το ν. 3669/2008 (Α 116), κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 40 παρ. 1, 4 και 5 του π.δ. 609/1985 «Κατασκευή δημοσίων έργων» (Α 223), εκδοθέντος κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του ν. 1418/1984, και ορίζονται τα ακόλουθα: «1. ... 2. Η πραγματοποίηση τόσο των τμηματικών πληρωμών όσο και της οριστικής πληρωμής του εργολαβικού ανταλλάγματος, καθώς και η εκκαθάριση όλων των αμοιβαίων απαιτήσεων από την εργολαβική σύμβαση, γίνεται με βάση τους λογαριασμούς και τις πιστοποιήσεις. 3. ... 5. Στο λογαριασμό μπορεί να περιληφθούν, επίσης, τα υλικά που εισκομίσθηκαν με έγκριση της υπηρεσίας στα εργοτάξια ή σε αποθήκες που δηλώθηκαν και εγκρίθηκαν. Οι ποσότητες των υλικών αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνουν αυτές που απαιτούνται για την εκτέλεση των προσεχών εργασιών του εγκεκριμένου προγράμματος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση. Οι ποσότητες των υλικών περιλαμβάνονται χωριστά στο συνοπτικό πίνακα εργασιών που συνοδεύει το λογαριασμό, στον οποίο αναφέρονται επίσης και οι θέσεις αποθήκευσης των υλικών. Για τα περιλαμβανόμενα στους λογαριασμούς υλικά ο ανάδοχος έχει αμέριμη την ευθύνη, μέχρι την ενσωμάτωσή τους και την παραλαβή του έργου. Τα υλικά περιλαμβάνονται σε χωριστό τμήμα των λογαριασμών, με τιμές που δεν μπορεί να είναι ανώτερες των τιμών πρακτικού της Επιτροπής Διαπίστωσης Τιμών Δημοσίων Έργων (ΕΔΤΔΕ) του χρόνου της δημοπρασίας και που βρίσκονται σε συνάρτηση προς την αντίστοιχη συμβατική τιμή, ώστε το υπόλοιπο μέρος της τιμής να αρκεί για την ολοκλήρωση της εργασίας, στην οποία θα ενσωματωθούν τα υλικά. Ποσοστά γενικών εξόδων και οφέλους της επόμενης παραγράφου δεν υπολογίζονται στα υλικά. 6. Στους λογαριασμούς περιλαμβάνονται επίσης η αναθεώρηση τιμών, αποζημιώσεις κάθε είδους που έχουν εγκριθεί, αντίτιμο απολογιστικών εργασιών που εκτελέστηκαν μέσω της εργολαβίας και κάθε άλλη εγκεκριμένη δαπάνη που καταβάλλεται στον ανάδοχο. Στο λογαριασμό περιλαμβάνεται ακόμη και το ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους του εργολάβου της παραγράφου 7 του άρθρου 17 του παρόντος, αν αυτό δεν περιλαμβάνεται στις συμβατικές τιμές, και το σύνολο μειώνεται κατά το ποσοστό έκπτωσης της δημοπρασίας, αν συντρέχει περίπτωση. Από τους λογαριασμούς αφαιρούνται όλες οι εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του εργοδότη και ιδίως ποινικές ρήτρες, περικοπές τιμών των άρθρων 60 και 73 του παρόντος, συμπληρωματική κράτηση εγγύησης, αν γι' αυτή δεν έχουν κατατεθεί εγγυητικές επιστολές, οπότε γίνεται σχετική μεία, απόσβεση προκαταβολών, παρακράτηση αξίας τυχόν χορηγούμενων υλικών, πληρωμές που έγιναν σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου και γενικά κάθε

απαίτηση του εργοδότη που δεν έχει ικανοποιηθεί με άλλον τρόπο». Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι στο συνοπτικό πίνακα εργασιών που συνοδεύει κάθε λογαριασμό τμηματικής πληρωμής του αναδόχου δημοσίου έργου μπορούν να συμπεριληφθούν, εκτός από τις επιμετρημένες εκτελεσμένες εργασίες, και υλικά που ο ανάδοχος εισκόμισε με έγκριση του κυρίου του έργου στα εργοτάξια ή σε δηλωμένες και εγκεκριμένες αποθήκες, προς εκτέλεση προγραμματισμένων εργασιών. Τα υλικά καταγράφονται σε διακριτό τμήμα του συνοπτικού πίνακα εργασιών του λογαριασμού, όπου αναφέρονται και οι θέσεις αποθήκευσής τους. Οι ποσότητες των υλικών που επιτρέπεται να εισκομίζονται και να τίθενται κατά τα προαναφερόμενα σε ετοιμότητα προς χρήση, οριοθετούνται από τις αναγκαίες για την εκτέλεση των προγραμματισμένων εργασιών. Η πληρωμή του αναδόχου για την αξία προμήθειας των υλικών οριοθετείται, υπολογιζόμενη ειδικά προς ορισμένες τιμές αναφοράς τις οποίες δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν, κατά τρόπο ώστε, τελικά, το υπόλοιπο μέρος των τιμών αναφοράς να αρκεί για την ολοκλήρωση των εργασιών στις οποίες τα υλικά πρόκειται να ενσωματωθούν. Δεδομένου ότι κατά το στάδιο αυτό, ως προς τα υλικά που εισκομίστηκαν, έρεισμα της απαίτησης του αναδόχου δεν είναι η πραγματοποίηση εργασίας, σε συνάρτηση προς την οποία μέσω του ποσοστού για γενικά έξοδα και όφελος εργολάβου καλύπτεται οποιαδήποτε έμμεση ή αφανής δαπάνη του τελευταίου, αντίθετα, έρεισμα της απαίτησης του εργολάβου συνιστά μόνο η προμήθεια των υλικών, η πληρωμή του δεν περιλαμβάνει προσαύξηση της επιτρεπώς καταβαλλόμενης αξίας των υλικών με ποσοστό γενικών εξόδων και εργολαβικού οφέλους. Εξάλλου, ο ανάδοχος διατηρεί την ευθύνη για τα υλικά αυτά μέχρι την ενσωμάτωσή τους στις εργασίες και την παραλαβή του έργου. Περαιτέρω, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, η ενσωμάτωση των υλικών στις εργασίες συναρτάται προς τη χρήση των υλικών κατά τον εξειδικευμένο προορισμό τους αναφορικά προς την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος που υπαγορεύουν οι ανάγκες του εκάστοτε υπό κατασκευή έργου, ανεξάρτητα αν χρησιμοποιούνται προσωρινά ή μόνιμα στις εργασίες, και δε συναρτάται αναγκαία με την ενσωμάτωση των υλικών στο έργο κατά τρόπο ώστε να καθίστανται συστατικό του, κατά την έννοια του άρθρου 953 ΑΚ. Επομένως, στην έννοια των υλικών στα οποία αναφέρεται η διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 53 της κωδικοποίησης της νομοθεσίας για την κατασκευή δημοσίων έργων (όμοια και η κωδικοποιημένη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 40 του π.δ. 609/1985), τα οποία ο ανάδοχος προμηθεύεται και εισκομίζει στο έργο, είτε στο εργοτάξιο είτε σε εγκεκριμένη αποθήκη, και συμπεριλαμβάνονται στους λογαριασμούς διακριτά χωρίς να επιβαρύνονται με ποσοστό γενικών εξόδων και εργολαβικού οφέλους, δεν εμπίπτουν υλικά τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στην εργασία για την εκτέλεση της οποίας νομίμως εισκομίστηκαν. Στην περίπτωση αυτή η εφαρμογή ποσοστού γενικών εξόδων και εργολαβικού οφέλους ακολουθεί τη γενική ρύθμιση της παραγράφου 6 του ανωτέρω άρθρου 53 (παράγραφος 5 του άρθρου 40 του π.δ. 609/1985). Τέλος, από τους λογαριασμούς αφαιρείται, μεταξύ άλλων, η αξία υλικών που χορηγεί ο εργοδότης.

5. Α. Η εκκαλούσα είναι τελικός δικαιούχος του συγχρηματοδοτούμενου από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) υποέργου «...» (ΟΠΣ ...) της Πράξης «...» του Αξονα προτεραιότητας 07 «Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος Μακεδονία - Θράκη 2007-2013. Το έργο περιλαμβάνει συνολικά την κατασκευή υπόγειας κύριας γραμμής αστικού σιδηροδρόμου (μετρό) μήκους περίπου 9,6 χλμ., από την περιοχή της ... μέχρι το ..., η οποία διέρχεται κάτω από βασικούς οδικούς

άξονες και κεντρικά σημεία της πόλης της ..., καθώς και την κατασκευή δεκατριών (13) σταθμών, την κατασκευή αμαξοστασίου και την προμήθεια δεκαοκτώ (18) συρμών για τη λειτουργία της γραμμής. Στα ανωτέρω περιλαμβάνονται όλα τα απαιτούμενα για τη λειτουργία της γραμμής ηλεκτρομηχανολογικά και σιδηροδρομικά συστήματα, και όλες οι απαραίτητες δαπάνες απαλλοτριώσεων, μετατοπίσεων δικτύων Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας, αρχαιολογικών εργασιών και συμβούλων. Στο πλαίσιο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006), στο οποίο είχε ενταχθεί αρχικά, υλοποιήθηκε τμήμα του φυσικού αντικειμένου του έργου. Στην επόμενη (Δ') προγραμματική περίοδο (2007-2013) εντάχθηκε (.../18.9.2009 απόφαση ένταξης του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Έργων) ως έργο - γέφυρα μεταξύ Γ' ΚΠΣ και ΕΣΠΑ, με τίτλο «...». Περιελάμβανε, μεταξύ άλλων «... ε) τις αρχαιολογικές εκσκαφές και εργασίες σε όλες τις θέσεις του έργου καθώς και εκσκαφές από τον τερματικό σταθμό ... έως το ..., που περιλαμβάνουν τις εκσκαφές της Σήραγγας Ανοιχτού Ορύγματος από τη ... έως το ... και τις εκσκαφές για την κατασκευή των κτιρίων και εγκαταστάσεων του αμαξοστασίου. ζ) ... η) Το σύνολο των βασικών, προσωρινών και μόνιμων κατασκευών και εργασιών αντιστήριξης, προκειμένου να διασφαλισθεί η ακεραιότητα και η ασφάλεια, αλλά και η προετοιμασία για την έναρξη των κύριων εργασιών πολιτικού μηχανικού. Οι εργασίες αυτές περιλαμβάνουν διαφραγματικούς τοίχους, πασσαλώσεις, εργασίες προσωρινής και μόνιμης αντιστήριξης, υδατοστεγάνωση και επίχωση, πριν τις εργασίες εκσκαφής. ...» (σελ. 6 έκθεσης οριστικών αποτελεσμάτων ελέγχου). Με την .../29.12.2004 Υπουργική απόφαση εγκρίθηκε αρχικά η μελέτη της εκκαλούσας για την κατασκευή του έργου με τον όρο, μεταξύ άλλων, να προηγηθεί σωστική ανασκαφική έρευνα στις θέσεις υψηλής επικινδυνότητας. Τα αρχαιολογικά στρώματα εκτείνονταν κατά κανόνα σε βάθος 8,80-9,50μ. και σε μεμονωμένες περιπτώσεις σε βάθος 11-13μ. Η εκκαλούσα επέλεξε ως συμβατική μέθοδο κατασκευής των περισσότερων σταθμών του έργου, τη μέθοδο επικάλυψης και εκσκαφής ("cover and cut") με εξωτερικούς διαφραγματικούς τοίχους, με στόχο την ελαχιστοποίηση των καθιζήσεων και εδαφικών μετακινήσεων και της όχλησης στην κυκλοφορία και τα δίκτυα κοινής ωφέλειας. Ως θέσεις με αυξημένο αρχαιολογικό ενδιαφέρον εμφανίζονταν ο σταθμός και η διακλάδωση «...», ο σταθμός «...», ο σταθμός «...» και ο σταθμός και η διασταύρωση «...». Σύμφωνα με την τεχνική περιγραφή της μεθόδου κατασκευής, μετά την εκσκαφή της επιφανειακής επίχωσης σε βάθος ~1,5-3 μ., ακολουθούσε η κατασκευή της πλάκας από σκυρόδεμα, συνεχιζόταν η εκσκαφή του επόμενου στρώματος κάτω από αυτή, ακολουθούσε η κατασκευή της επόμενης πλάκας, κ.ο.κ.. Ωστόσο, με την έναρξη κατασκευής, από την εξέταση της μεθόδου κατασκευής σε συνδυασμό με την αρχαιολογική έρευνα, διαπιστώθηκε ότι, μετά την ανασκαφική έρευνα της επιφανειακής επίχωσης των πρώτων 3μ., η αρχαιολογική ανασκαφή θα ελάμβανε χώρα στο επόμενο στρώματα μέχρι το αναγκαίο βάθος, κάτω από τις πλάκες από σκυρόδεμα μέσα από άνοιγμα στις πλάκες για το σκοπό αυτό. Με τον τρόπο αυτό η αρχαιολογική ανασκαφή θα διεξαγόταν οριζοντίως κάτω από τις πλάκες, με μοναδική πρόσβαση στο σκάμμα το άνοιγμα σε αυτές. Μετά από αντιρρήσεις και αιτήματα εύρεσης εναλλακτικών μεθόδων για τη διασφάλιση των ανασκαφικών ερευνών και των αρχαιοτήτων, που διατύπωσαν αρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων (...) έγινε αναγκαία η προσαρμογή της συμβατικής μεθόδου κατασκευής στις προαναφερόμενες θέσεις στις απαιτήσεις της αρχαιολογικής έρευνας. Με τις .../11.6.2007, .../10.6.2009, .../11.3.2009 αποφάσεις της Προϊσταμένης αρχής και με την .../27.3.2008 Υπουργική απόφαση, εγκρίθηκε, κατά θέσεις, η προσαρμογή αυτή. Συνεπεία των προαναφερόμενων, η κατασκευή εξελισσόταν υπό αρχαιολογική παρακολούθηση και συμπεριελάμβανε, μεταξύ

άλλων, εργασίες τοποθέτησης αντηρίδων για την αντιστήριξη των ορυγμάτων σταδιακά και κατά φάσεις κατασκευής, με την πρόοδο της εκσκαφής μέχρι την ολοκλήρωση της αρχαιολογικής έρευνας και απομάκρυνσή τους. Όσον αφορά στο σταθμό «...» η προσαρμοσμένη μέθοδος περιελάμβανε εκσκαφή και επικάλυψη (“cut & cover”) μέχρι το τελικό βάθος της αρχαιολογικής έρευνας, υπό αρχαιολογική παρακολούθηση και τοποθέτηση αντηρίδων με την πρόοδο της εκσκαφής μέχρι την ολοκλήρωση της αρχαιολογικής έρευνας, η δε Μελέτη Εφαρμογής Προσωρινών Κατασκευών του Σταθμού (φάσεις κατασκευής, πάσσαλοι, αντηρίδες) εγκρίθηκε με την από 15.5.2009 επιστολή της Διευθύνουσας Υπηρεσίας της εκκαλούσας. Οι εργασίες κατασκευής περιελάμβαναν, μεταξύ άλλων, κατασκευή οδηγών και διαφραγματικών τοίχων (φάση 1), κατασκευή προσωρινών πασσάλων για την αντιστήριξη της νότιας πλευράς, αρχαιολογική εκσκαφή σε βάθος περίπου 4,20 μ., τοποθέτηση σειράς αντηρίδων (φάση 2), ολοκλήρωση αρχαιολογικής εκσκαφής κάτωθεν του επιπέδου της πλάκας -1 (φάση 3), επίχωση μέχρι τη στάθμη +11,49μ και σκυροδέτηση της πλάκας -1 (φάση 4), τοποθέτηση ικριωμάτων και σκυροδέτηση της πλάκας οροφής με πρόβλεψη ανοιγμάτων για κατασκευή «top-down», αφαίρεση προσωρινής σειράς αντηρίδων (φάση 5), αποκατάσταση επιφάνειας (φάση 6). Στις πρόσθετες επιπλέον εργασίες απαριθμούνται και η «2. μεταλλική κατασκευή των αντηρίδων που απαιτούνται για την εξασφάλιση της στατικής λειτουργίας των διαφραγματικών τοίχων, μέχρι την κατασκευή της πλάκας οροφής, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας καθαίρεσής τους. 3. ...». Αντίστοιχα ίσχυαν και για τις λοιπές θέσεις, με επιμέρους διαφοροποιήσεις ανάλογα με τις κατά θέση απαιτήσεις και την επιλεγείσα μέθοδο. Εξάλλου, προσωρινή αντιστήριξη ορυγμάτων, κατά θέση, με μεταλλικές αντηρίδες προβλεπόταν και στη συμβατική (αρχική) μέθοδο κατασκευής. Τα προαναφερόμενα αναπτύσσονταν λεπτομερώς κατά θέση και στους: α) 3^ο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ) που αφορούσε, μεταξύ άλλων, την προσαρμογή της μεθόδου κατασκευής στις απαιτήσεις της αρχαιολογικής έρευνας στο σταθμό ... (από 23.7.2008 εισήγηση και .../23.7.2008 εγκριτική απόφαση της εκκαλούσας), β) 5^ο ΑΠΕ που αφορούσε, μεταξύ άλλων, την προσαρμογή της μεθόδου κατασκευής στις απαιτήσεις της αρχαιολογικής έρευνας στο σταθμό ... (1.12.2009 εισήγηση και .../1.12.2009 εγκριτική απόφαση της εκκαλούσας) και γ) 12^ο ΑΠΕ που αφορούσε αντίστοιχα τις θέσεις διακλάδωση ..., σταθμός ..., σταθμός ... (από 20.10.2011 εισήγηση και .../20.10.2011 απόφαση της εκκαλούσας). Όπως, δε εκτίθετο αναφορικά προς τα αντίστοιχα συνταχθέντα Πρωτόκολλα Κανονισμού Τιμών Μονάδων Νέων Εργασιών, όλες οι τιμές ήταν προσαυξημένες κατά το ποσοστό 18% (γενικά έξοδα και όφελος εργολάβου) για να συμπεριλάβουν και όλες τις έμμεσες δαπάνες για την εκτέλεση των νέων εργασιών. Η τιμολόγηση των εργασιών που περιλαμβάνονταν στο 5^ο ΠΚΤΜΝΕ και στον 12^ο ΑΠΕ έγινε με βάση τα ενιαία τιμολόγια που είχαν εκδοθεί και εγκριθεί, οι δε μεταλλικές αντηρίδες συμπεριλήφθηκαν στη συνοπτική και στην αναλυτική προμέτρηση εργασιών προσαρμογής στη νέα μέθοδο κατασκευής, στην κατηγορία «προσωρινές κατασκευές». Τιμολογήθηκαν με το άρθρο 12 «φέροντα στοιχεία από σιδηροδοκούς ή κοιλοδοκούς ύψους ή πλευράς μεγαλύτερης των 160 χλσ. (Δομικός χάλυβας S275)» (ενιαίο τιμολόγιο / σύνθετο - κωδικός αναθεώρησης ΟΙΚ 6104.00) και το άρθρο 13 «φέροντα στοιχεία από σιδηροδοκούς ή κοιλοδοκούς ύψους ή πλευράς μεγαλύτερης των 160 χλσ. (Δομικός χάλυβας S355) του 3^{ου} ΠΚΤΜΝΕ (του 3^{ου} ΑΠΕ). Σε συνοδευτικό πίνακα με τίτλο «Σταθμός ... - Προσωρινές Αντηρίδες» και υπότιτλο «Γενικό Σύνολο Βάρους Προσωρινών Αντηρίδων Στάθμης +16,20» περιγραφόταν το είδος και προσδιοριζόταν το μήκος, το βάρος ανά μέτρο και ανά ποιότητα χάλυβα των αντηρίδων και το γενικό συνολικό βάρος. Ακόμα, με παραπομπή στα οικεία

σχέδια της Μελέτης Εφαρμογής, συντάχθηκε πίνακας «Λεπτομέρειες προσωρινών αντηρίδων», στον οποίο εμφανίζονταν και στοιχεία της χρήσης τους, κατά διεξοδικά προσδιοριζόμενο τύπο αντηρίδων με επιμέρους τεχνικά χαρακτηριστικά (ενδεικτικά, στήριξη σε κεφαλοδοκό, σύνδεση με πάσσαλο, λεπτομέρεια αποκατάστασης συνέχειας, τυπική λεπτομέρεια στήριξης στους πασσάλους, λεπτομέρεια σύνδεσης δοκών σε ορθή γωνία, στήριξη από τη μια πλευρά της αντηρίδας μόνο, κόμβος ένωσης -πολυσύνθετη-, τυπική λεπτομέρεια στήριξης στους διαφραγματικούς τοίχους, ένωση λοξή / πολυσύνθετη / κάθετη / σε πάσσαλο).

Β. Στο υπόεργο διενεργήθηκε έλεγχος και συντάχθηκε σχετικά έκθεση προσωρινών αποτελεσμάτων ελέγχου (...) που κοινοποιήθηκε στην εκκαλούσα με το .../31.12.2013 έγγραφο της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου (...). Σύμφωνα με το κεφάλαιο «Σύνοψη» δεν υπήρξαν ουσιαστικά ευρήματα, από δε τις ελεγχθείσες δαπάνες του υποέργου έτους 2012, ποσού 20.562.144,57 ευρώ, μη επιλέξιμες χαρακτηρίστηκαν δαπάνες ποσού 257.511,83 ευρώ, το δε σφάλμα που διαπιστώθηκε (ποσοστό 1,252%) ήταν μη σημαντικό. Μεταξύ άλλων, σύμφωνα με την παράγραφο Δ4 «Οι δαπάνες που δηλώνονται από τον δικαιούχο συνάδουν προς τους κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες» της έκθεσης ελέγχου, διαπιστώθηκε ότι πραγματοποιήθηκαν μη επιλέξιμες δαπάνες από μη ενσωματούμενα υλικά και συστήθηκε η επιβολή δημοσιονομικής διόρθωσης ποσού 257.511,83 ευρώ. Ειδικότερα, εκτίθετο ότι κατά τη διάρκεια του έργου, στο πλαίσιο της προγραμματισμένης σωστικής ανασκαφικής έρευνας, απαιτήθηκε η πρόσθετη προμήθεια αντηρίδων για τα αρχαιολογικά σκάμματα, απαραίτητων για την κατασκευή της ελεγχόμενης πράξης, λόγω της αλλαγής στη μέθοδο κατασκευής των σταθμών, την οποία υπαγόρευσε η αρχαιολογική έρευνα. Όμως, σε ορισμένα σημεία του έργου, όπως ο σταθμός ..., οι αντηρίδες είχαν αφαιρεθεί από το έργο και βρίσκονταν αποθηκευμένες, συνιστούσαν δε ιδιοκτησία της εκκαλούσας και όχι του αναδόχου. Κατά τη θέση του οργάνου ελέγχου, η πρακτική αυτή ήταν δυνατό να εφαρμόζεται στο σύνολο των όμοιων υλικών της εκκαλούσας μετά από την εκάστοτε χρήση τους, με αποτέλεσμα ίδια υλικά να τίθενται εκ νέου σε χρήση σε αντίστοιχες εργασίες. Μετά από ανάλυση της χωροθέτησης των αντηρίδων από την εκκαλούσα, όπως της ζητήθηκε, διαπιστώθηκε ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του 12^{ου} Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών, το κόστος κτήσης τους ανήλθε σε 1.430.621,65 ευρώ. Επί του ποσού αυτού συμπεριλήφθηκε, πιστοποιήθηκε και πληρώθηκε στην ανάδοχο του έργου κοινοπραξία ποσοστό 18%, ως γενικά έξοδα και εργολαβικό όφελος (ΓΕ - ΟΕ), δηλαδή ποσό 257.511,83 €. Κατά την άποψη του οργάνου ελέγχου, ωστόσο, ποσοστό γενικών εξόδων και όφελος εργολάβου δεν υπολογίζεται στα μη ενσωματούμενα στο έργο υλικά, σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 5 της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων. Επομένως, η πληρωμή από την εκκαλούσα του ως άνω ποσοστού επί των προαναφερόμενων αντηρίδων δεν ήταν νόμιμη. Ως εκ τούτων, με την έκθεση προτεινόταν στην Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου να προβεί σε δημοσιονομική διόρθωση και ανάκτηση του ανωτέρω ποσού, κατά τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 3614/2007 και τις ρυθμίσεις της ΥΑ 448/0052/2011. Εξάλλου, στο έγγραφο με το οποίο η εκκαλούσα παρείχε πληροφορίες σχετικά με τη χωροθέτηση των αντηρίδων σε πίνακα «Συγκεντρωτικός πίνακας αντηρίδων που τοποθετήθηκαν λόγω αρχαιολογίας (πιστοποιήσεις 1-75)» οι αντηρίδες καταγράφηκαν κατά θέση - σταθμό (...), με περιγραφή κατά στάθμη τοποθέτησης και ποιότητα, αντιστοίχιση προς ΑΠΕ (3°, 5° ή 12°) και άρθρα 12 ή 13 τιμολόγησης του 3^{ου} ΠΚΤΜΝΕ, τιμή μονάδος (€/ χλγ. - 1,95 / άρθρο 13 ή 1,89 / άρθρο 12), προσδιοριζόταν η ποσότητα και η συνολική δαπάνη κατά ποσότητα, θέση και είδος. Επιπροσθέτως, στον πίνακα αναγραφόταν η περίοδος τοποθέτησης κατά θέση (αρχής γενομένης από το μήνα

Μάρτιο έτους 2010 έως το μήνα Ιανουάριο έτους 2012). Επίσης, περιλαμβανόταν ειδική στήλη προσδιορισμού της περιόδου αφαίρεσης των αντηρίδων και της αντίστοιχης ποσότητας ευρισκόμενης σε αποθήκη. Σχετική καταχώρηση υπήρχε μόνο για τις αντηρίδες στο σταθμό ... (περίοδος αφαίρεσης 4-5/2013, ποσότητα ευρισκόμενη σε αποθήκη συνολικά 157.470,01 χλγ.).

Γ. Η εκκαλούσα κατέθεσε το .../7.2.2014 έγγραφο αντιρρήσεων, με το οποίο παρατηρούσε τα ακόλουθα: Η αλλαγή στη μέθοδο κατασκευής επέβαλε την τοποθέτηση μεταλλικών αντηρίδων (δοκών διαφόρων διατομών και διαστάσεων, ποιότητας χάλυβα S275 ή S355), για την αντιστήριξη των ορυγμάτων, σε συνδυασμό με τις συνδέσεις και αγκυρώσεις στους διαφραγματικούς τοίχους ή στους πασσάλους περιμετρικά των ορυγμάτων, κατά τη διάρκεια της αρχαιολογικής έρευνας. Η εργασία περιελάμβανε την προμήθεια των υλικών και την τοποθέτησή τους και σύμφωνα με το 3^ο ΠΚΤΜΝΕ η εργασία αποζημιωνόταν κατά τα άρθρα 12 (δομικός χάλυβας S275) και 13 (δομικός χάλυβας S355) αυτού. Επομένως, στο αντικείμενο του έργου περιλαμβανόταν όχι μόνο η αξία της προμήθειας του υλικού, αλλά η αξία της προμήθειας και της εργασίας τοποθέτησης, ενιαία, υπολογιζόμενη βάσει των ισχυόντων και εφαρμοστέων ενιαίων τιμολογίων, τα οποία ορίζουν ενιαίες τιμές για πλήρως περαιωμένη εργασία, χωρίς διαχωρισμό της εργασίας από τα υλικά. Όσον αφορά στο άρθρο 53 παρ. 5 της κωδικοποίησης που κυρώθηκε με το ν. 3669/2008, η εκκαλούσα με το ίδιο ανωτέρω έγγραφο προέβαλλε ότι, τυγχάνει εφαρμογής σχετικά με υλικά που εισκομίζονται στο εργοτάξιο προκειμένου να ενσωματωθούν μελλοντικά στο έργο, περίπτωση η οποία δεν συνέτρεχε, διότι οι αντηρίδες είχαν χρησιμοποιηθεί κατά το χρόνο διενέργειας του ελέγχου, για το λόγο αυτό βρέθηκαν αποθηκευμένες. Πέραν τούτων, η εκκαλούσα, προέβαλε ότι ήταν εσφαλμένος και ο αριθμητικός υπολογισμός του ποσού που προτεινόταν προς ανάκτηση. Κατά ορθό υπολογισμό, όπως τον παρέθετε, το φερόμενο ως μη νόμιμο ποσό λόγω του ποσοστού ΓΕ-ΟΕ που αντιστοιχούσε στην αξία των υλικών ανερχόταν σε 90.325,57 ευρώ. Μετά την εξέταση των παρατηρήσεων της εκκαλούσας, τα αποτελέσματα του ελέγχου οριστικοποιήθηκαν με την (αρ. συν/σης) .../8.5.2014 απόφαση της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ). Σύμφωνα με αυτή, οι προμήθειες υλικών, εν προκειμένω των αντηρίδων, δεν δύναται να επιβαρύνονται με το ποσοστό εργολαβικού οφέλους και εξόδων, διότι στο άρθρο 53 παρ. 5 της κωδικοποίησης που κυρώθηκε με το ν. 3669/2008 ρητώς ορίζεται ότι αυτό το ποσοστό δεν υπολογίζεται στα υλικά που εισκομίζονται για να ενσωματωθούν μελλοντικά στο έργο, η δε εκκαλούσα με τις παρατηρήσεις της εξέθεσε ότι οι αντηρίδες αποθηκεύονται, συνεπώς δεν ενσωματώνονται στο έργο. Όσον αφορά στο ποσό που αντιστοιχούσε στο ως άνω ποσοστό δέχθηκε πλήρως την ορθότητα του ισχυρισμού της εκκαλούσας ως προς τον υπολογισμό του και πρότεινε την επιβολή δημοσιονομικής διόρθωσης και ανάκτησης ποσού 90.325,00 ευρώ (μη επιλέξιμες δαπάνες υποέργου έτους 2012 - σφάλμα 0,439 - μη σημαντικό). Κατά παραπομπή προς τα ανωτέρω και με την αιτιολογία αυτή εκδόθηκε σε βάρος της εκκαλούσας, η προσβαλλόμενη απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης με ανάκτηση ποσού 90.325,00 ευρώ.

6. Ήδη, με τον πρώτο και τον τρίτο λόγο έφεσης, που πρέπει, κατ' εκτίμηση του περιεχομένου τους, να συνεξεταστούν, η εκκαλούσα προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ακυρωτέα ως αορίστως και πλημμελώς αιτιολογημένη. Ειδικότερα, η εκκαλούσα υποστηρίζει, με τον πρώτο λόγο έφεσης, ότι κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 5 παρ. 1 περ. β της ΥΑ 448/0052/2011, δεν διευκρινίζεται στην προσβαλλόμενη απόφαση αν η ανάκτηση αντιστοιχεί σε δαπάνη που λογίζεται ως αχρεωστήτως ή ως παρανόμως καταβληθείσα και ότι

περαιτέρω δε συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις αυτές, διότι η τιμολόγηση των εργασιών έγινε κατά το ισχύον σύστημα ενιαίων τιμολογίων και το ποσό τους αντιστοιχεί σε ίσης αξίας έργο που παραδόθηκε, συνεπώς δεν πραγματοποιήθηκαν δαπάνες αχρεωστήτως κατά τον ορισμό του άρθρου 1 της ως άνω ΚΥΑ, ενώ δεν τελέστηκε οποιαδήποτε ποινικά κολάσιμη πράξη και, συνεπώς, δεν πραγματοποιήθηκε δαπάνη παρανόμως. Ακόμα, κατά το συναφή ισχυρισμό της εκκαλούσας, που προβάλλει προς υποστήριξη του ήδη συνεξεταζόμενου τρίτου λόγου της έφεσής της, αποκλεισμένου, κατά τα ανωτέρω, του χαρακτηρισμού της δαπάνης ως παράνομης και ελλείπει χαρακτηρισμού της ως αχρεωστήτως διενεργηθείσας, ο χαρακτηρισμός της με την προσβαλλόμενη απόφαση ως μη επιλέξιμης, ακόμα και αν συνεπάγεται δημοσιονομική διόρθωση, δεν αρκεί ώστε να επισύρει νομίμως και την ανάκτησή της. Ο πρώτος από τους ανωτέρω ισχυρισμούς της εκκαλούσας είναι απορριπτέος ως ουσία αβάσιμος. Τούτο διότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, όπως το περιεχόμενό της νομίμως συμπληρώνεται από την έκθεση ελέγχου στην οποία ευθέως και ρητώς παραπέμπει (πρβλ. απόφαση της 13^{ης} Ιουλίου 2011 του Γενικού Δικαστηρίου, Τ-81/09 Ελληνική Δημοκρατία κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 42) εκτίθενται λεπτομερώς, χωρίς να καταλείπεται οποιαδήποτε αμφιβολία ή ασάφεια, οι διαπιστώσεις του ελέγχου και οι διατάξεις του εθνικού δικαίου σχετικά με την κατασκευή δημοσίων έργων (οι οποίες έχουν κωδικοποιηθεί στο ν. 3669/2008) κατά παράβαση των οποίων, κατά την κρίση των αρμοδίων οργάνων ελέγχου, πραγματοποιήθηκε η προς ανάκτηση δαπάνη. Από αυτό το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης καθίσταται σαφές ότι αφορά σε δαπάνη που φέρεται ότι δε συνάδει προς εθνικούς κανόνες, κατά τη ρητή ρύθμιση του άρθρου 16 παρ. 6 περ. γ' του ν. 3614/2007, περίπτωση η οποία, σύμφωνα με την, ομοίως, ρητή ρύθμιση, μεταξύ άλλων, της παραγράφου 10 περ. α εδ. τελ. του ίδιου άρθρου επισύρει την έκδοση απόφασης ανάκτησης, όταν η δαπάνη έχει καταβληθεί, όπως εν προκειμένω. Ο περαιτέρω χαρακτηρισμός της δαπάνης ως αχρεωστήτως ή παρανόμως διενεργηθείσας είναι, εν προκειμένω, ζήτημα ορθού νομικού χαρακτηρισμού και δεν καθιστά την προσβαλλόμενη απόφαση πλημμελή, όπως αβασίμως ισχυρίζεται η εκκαλούσα, ο επιπρόσθετος ισχυρισμός της οποίας ότι παράνομες είναι μόνο οι δαπάνες που αντιστοιχούν σε ποινικά κολάσιμες πράξεις είναι απορριπτέος ως στηριζόμενος σε εσφαλμένη νομική προϋπόθεση, δεδομένου ότι καμία από τις εφαρμοστέες διατάξεις προσδιορίζει το παράνομο των δαπανών κατά παραπομπή περιοριστικά προς τις αξιόποινες πράξεις του ποινικού δικαίου. Ο δεύτερος από τους ανωτέρω ισχυρισμούς της εκκαλούσας είναι απορριπτέος ως νόμω αβάσιμος, κατά τα εκτιθέμενα στη μείζονα σκέψη 3Γ της παρούσας, διότι η πραγματοποίηση δαπάνης μη επιλέξιμης, ως πραγματοποιηθείσας κατά παράβαση κανόνων του εθνικού δικαίου, για την οποία έχει καταβληθεί αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά συνεπάγεται όχι μόνο δημοσιονομική διόρθωση, αλλά και ανάκτηση. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με τη γνώμη των ελεγκτικών οργάνων που κατέστη αιτιολογικό έρεισμα της προσβαλλόμενης απόφασης, πρόκειται δαπάνη που φέρεται ότι καταβλήθηκε σε βάρος της δημόσιας συνεισφοράς, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 53 παρ. 5 της κωδικοποιημένης νομοθεσίας για την κατασκευή δημοσίων έργων (ν. 3669/2008), δηλαδή παρανόμως, η δε καταβολή τέτοιας δαπάνης, που εμπίπτει και στην ευρύτερη έννοια της μη επιλέξιμης, συνεπάγεται εκτός από δημοσιονομική διόρθωση και την ανάκτηση αντίστοιχου ποσού δημόσιας συνεισφοράς που επιβαρύνθηκε. Προσθέτως, προς υποστήριξη του τρίτου λόγου έφεσης, η εκκαλούσα ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατά παράβαση ουσιαστικού τύπου της διαδικασίας έκδοσής της, όσον αφορά στην αιτιολογία της, δεδομένου ότι δεν μνημονεύει τις διατάξεις της νομοθεσίας που διέπει τα έργα της, οι οποίες

παραβιάστηκαν, δεν περιέχει αιτιολογημένη πρόταση για τη συνέχιση ή τη διακοπή της χρηματοδότησης και το ύψος αυτής, ούτε επαρκή απάντηση σε ουσιώδεις ισχυρισμούς της που προέβαλε με τις αντιρρήσεις της. Και οι ισχυρισμοί αυτοί είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι, διότι η προσβαλλόμενη απόφαση, όπως νομίμως συμπληρώνεται με την οικεία έκθεση ελέγχου, φέρει το ελάχιστο απαιτούμενο, σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις του άρθρου 5 της 448/0052/2011 ΚΥΑ, περιεχόμενο, όσον αφορά το ανακτώμενο ποσό. Ακόμα, ο ισχυρισμός ότι δεν παρατίθενται οι διατάξεις που η εκκαλούσα παρέβη είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι με σαφήνεια προσδιορίζονται, βάσει δε αυτών η εκκαλούσα κατέθεσε τις αντιρρήσεις της και αναπτύσσει διεξοδικά την ήδη εξεταζόμενη έφεσή της, ενώ και οι αντιρρήσεις της εκκαλούσας απαντήθηκαν πλήρως ενόψει της ερμηνείας των κρίσιμων διατάξεων από τα ελεγκτικά όργανα, ανεξάρτητα από την ορθότητα της ερμηνείας αυτής, ζήτημα το οποίο σχετίζεται με το δεύτερο λόγο έφεσης και εξετάζεται ακολούθως, οι δε λοιποί ισχυρισμοί απορρίφθηκαν σιωπηρώς ως επουσιώδεις, διότι δεν ασκούσαν επιρροή στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης. Τέλος, ο ισχυρισμός της εκκαλούσας σχετικά με την παράλειψη να συμπεριληφθεί στην προσβαλλόμενη απόφαση αιτιολογημένη πρόταση ως προς την εξακολούθηση ή μη της χρηματοδότησης του έργου, πέραν του ότι όπως συνάγεται και από τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 4 εδ. β του ν. 3614/2007, τέτοια πρόταση διατυπώνεται «όπου απαιτείται», προβάλλεται αλυσιτελώς, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται ως όρος ή προϋπόθεση ανάκτησης, ως εκ τούτου, δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της επιβαλλόμενης με την προσβαλλόμενη απόφαση ανάκτηση, σε κάθε περίπτωση προβάλλεται χωρίς έννομο συμφέρον, διότι η εκκαλούσα δεν επικαλείται ούτε αποδεικνύει ότι, αν και δεν οριζόταν στην προσβαλλόμενη απόφαση, εκδηλώθηκε σε βάρος της και η δυσμενής συνέπεια της διακοπής της χρηματοδότησης του έργου. Συνακόλουθα, οι πρώτος και τρίτος λόγοι έφεσης με τους οποίους η εκκαλούσα αιτιάται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση έχει εκδοθεί μη νομίμως ελλείψει στοιχείων που κατά νόμο απαιτείται να φέρει η αιτιολογία της και κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας έκδοσής της, είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Με το δεύτερο λόγο έφεσης κατά ορθή εκτίμησή του, η εκκαλούσα προβάλλει παράβαση ουσιώδους διάταξης νόμου κατά την ερμηνεία και εφαρμογή της. Ειδικότερα προβάλλει ότι οι κρίσιμες αντηρίδες δεν αποτελούν υλικά που εντοπίστηκαν κατά τον έλεγχο εισκομισμένα προκειμένου να εκτελεστούν προγραμματισμένες εργασίες, αντίθετα, είχαν ενσωματωθεί, ως εκ τούτου νομίμως η εκτέλεση της οικείας εργασίας τιμολογήθηκε ενιαία με προσαύξηση κατά ποσοστό 18% για γενικά έξοδα και εργολαβικό όφελος, εσφαλμένως δε και κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 53 της κωδικοποίησης της νομοθεσίας για την κατασκευή των δημοσίων έργων (ν. 3669/2008) επιβλήθηκε η προσβαλλόμενη δημοσιονομική διόρθωση - ανάκτηση. Ο λόγος αυτός, σύμφωνα και με τα εκτιθέμενα στη μείζονα σκέψη 4 της παρούσας, πρέπει να γίνει δεκτός ως νόμω και ουσία βάσιμος. Τούτο διότι, οι διαπιστώσεις των εκθέσεων ελέγχου (προσωρινή και οριστική) δεν αναφέρονται σε υλικά που εισκομίστηκαν και παρέμεναν, πριν τη χρησιμοποίησή τους ή χωρίς ουδέποτε να χρησιμοποιηθούν, σε αποθήκες για να χρησιμοποιηθούν μελλοντικά, αντίθετα, αναφέρονται σε αντηρίδες που βρέθηκαν αποθηκευμένες μετά την αποξήλωσή τους από το έργο (σταθμός ...) και σε αντηρίδες οι οποίες εξακολούθουσαν να βρίσκονται στο έργο, επρόκειτο δε μελλοντικά να απομακρυνθούν από αυτό (σταθμοί ...). Το γεγονός ότι οι αντηρίδες που χρησιμοποιήθηκαν δεν διατηρήθηκαν, αλλά αφαιρέθηκαν και αποθηκεύτηκαν ή επρόκειτο να αφαιρεθούν, δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της οικείας δαπάνης που καταβλήθηκε στον ανάδοχο επιβαρυνόμενη με ποσοστό για γενικά έξοδα και

όφελος εργολάβου, κατά το ποσό για την ανάκτηση του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, δεδομένου ότι ο προορισμός των συγκεκριμένων αντηρίδων ήταν να χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση εργασιών προσωρινής αντιστήριξης αρχαιολογικών σκαμμάτων του έργου, προκειμένου και μέχρι να ολοκληρωθούν με ασφάλεια οι αρχαιολογικές εργασίες που ήταν αναγκαίες και συνέτειναν στην εκτέλεση και πρόοδο του έργου, χωρίς να απαιτείται και η διατήρηση των αντηρίδων σε αυτό, οι δε ρυθμίσεις του άρθρου 53 παρ. 5 της κωδικοποίησης που κυρώθηκε με το ν. 3669/2008 (παράγραφος 4 του άρθρου 40 του π.δ. 609/1985) δεν καταλαμβάνουν συλλήβδην και δεν τυγχάνουν εφαρμογής γενικά σε υλικά αποθηκευμένα ή υλικά που μετά τη χρήση τους αποθηκεύονται στο έργο, ενώ δεν συναρτώνται ούτε προς το κριτήριο αν πρόκειται για υλικά που εξυπηρετούν προσωρινά ή μόνιμα την κατασκευή και ουδόλως διαφοροποιούνται ανάμεσα σε υλικά που εγκαθίστανται προσωρινά κατ' αντιδιαστολή προς άλλα που διατηρούνται μόνιμα ως συστατικά του έργου, περιορίζουν δε την καταβαλλόμενη στον ανάδοχο με τον εκάστοτε λογαριασμό δαπάνη όσον αφορά την επιβάρυνση με γενικά έξοδα και όφελός του μόνο όταν ο λογαριασμός περιλαμβάνει υλικά τα οποία εισκομίζονται στο έργο, ωστόσο δεν έχουν χρησιμοποιηθεί σε αυτό κατά την πληρωμή του αναδόχου, όπως οι κρίσιμες διατάξεις ερμηνεύτηκαν στη μείζονα σκέψη 4 της παρούσας. Εξάλλου, και η επιπρόσθετη ελεγκτική διαπίστωση ότι οι ως άνω μεταλλικές αντηρίδες, ευρισκόμενες, μετά από τη χρήση τους, αποθηκευμένες, σε χώρους ευθύνης της εκκαλούσας, είχαν δε περιέλθει και στην κυριότητά της, κατ' αντιδιαστολή προς τα υλικά που εισκομίζονται προκειμένου να ενσωματωθούν σε προσεχείς εργασίες, των οποίων αμέριμη την ευθύνη φέρει ο ανάδοχος, στα οποία αναφέρονται οι ρυθμίσεις της παραγράφου 5 του ανωτέρω άρθρου 53 (παράγραφος 4 του άρθρου 40 του π.δ. 609/1985), μεταξύ δε αυτών το κρίσιμο τελευταίο εδάφιο της, καταδεικνύει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης στερείται νομίμου ερείσματος. Η περαιτέρω εκτίμηση των ελεγκτικών οργάνων, ότι οι αντηρίδες, αυτές που βρέθηκαν αποθηκευμένες ή και αυτές που επρόκειτο να αφαιρεθούν μετά την ολοκλήρωση των αρχαιολογικών εργασιών, περιλαμβανομένων και αυτών στις λοιπές θέσεις, μπορούσαν μετά την αφαίρεσή τους να τεθούν εκ νέου σε χρήση σε παρεμφερείς εργασίες, δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της κρίσιμης εν προκειμένω δαπάνης των 90.325,00 ευρώ, ανεξάρτητα αν σε οποιαδήποτε μεταγενέστερη χρήση των ίδιων μεταλλικών αντηρίδων για την τιμολόγησή τους εξεταστέα ετύγχανε η εφαρμογή της ειδικότερης ρύθμισης της παραγράφου 6 του άρθρου 53 της κωδικοποίησης του ν. 3669/2008 (παράγραφος 5 του άρθρου 40 του π.δ. 609/1985) για αφαίρεση από κάθε πληρωμή της αξίας τυχόν χορηγούμενων από τον κύριο του έργου, εν προκειμένω την εκκαλούσα, στον ανάδοχο του έργου, υλικών, ή άλλος τρόπος τιμολόγησης και νόμιμης κατάρτισης λογαριασμού. Επομένως, κατ' αποδοχή του λόγου αυτού έφεσης, η προσβαλλόμενη απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης πρέπει να ακυρωθεί. Εφόσον δε γίνεται δεκτός ο ανωτέρω λόγος έφεσης κατά τα προαναφερόμενα, παρέλκει η εξέταση περαιτέρω ισχυρισμών της εκκαλούσας, συναπτόμενων, άλλωστε, με τον ίδιο λόγο έφεσης.

7. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η ένδικη έφεση πρέπει να γίνει δεκτή ως ουσιαστικά βάσιμη και να αποδοθεί στην εκκαλούσα το παράβολο που κατέθεσε για την άσκησή της (άρθρο 73 παρ. 4 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013, Α 52).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την έφεση.

Ακυρώνει την .../17.10.2014 απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών.

Διατάσσει την απόδοση στην εκκαλούσα του παραβόλου που κατέθεσε για την άσκηση της έφεσης.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 17 Οκτωβρίου και στις 14 Νοεμβρίου 2017.

Η ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΕΛΕΝΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 17 Απριλίου 2018.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ